

श्री. ग. ७५

संस्कृत

राजवाडे

अक

ग्रंथनाम

तीर्थाविश्वी

ग्रंथकार

काल

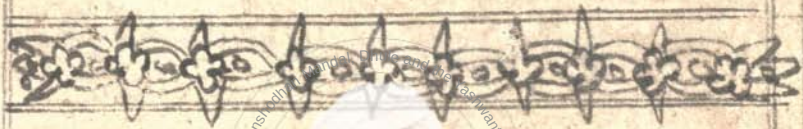
स्थल

भाषा
१५।६:

पृष्ठ

✓ ५७६५

(1)

॥ अथवा पुस्तकपारंगत ॥

(२)

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभाग्यस्थे नमः ॥ अ
थ कंन्यागते गुरोर्ललाटवेण्यायात्राविधिः ॥
॥ स्कंद उवाच ॥ कंन्यागते गुरोस्तये कल्लाया
यद्विधीयते ॥ विधानं मुनिजः सर्वतत्कार्या
विहितं शुभं ॥ १ ॥ हस्तं च शिवागरे कंन्या
गुरुसमागमे ॥ विष्णुवप्रकर्तव्यं नरैः सुर
विचक्षणैः ॥ २ ॥ यागोत्तयगिपुत्रादीमुनीनां
मूर्धरेतसां ॥ सागतिः सर्वज्ञैर्न कदाती
रनिवाशिनी ॥ ३ ॥ कंन्यागते सुराचार्ये नि

॥१॥

॥१॥

(2A)

गमंति वनाचळं ॥ शिवरात्रौ विशेषे पाते न प
श्यंति नास्करः ॥ ४ ॥ केशरमश्च नखानां च
मंत्रेण वपनं कुरु ॥ राजो वाराज पुत्रे वात्रा
सुणो वैबुधः श्रुताः ॥ ५ ॥ केशानां वपनं ह
त्वा प्रायश्चित्तं स ॥ ६ ॥ केशानां रक्षणा
र्थं च द्विगुणं त्रयं च ॥ ७ ॥ सिंधू स्नानं
दृमस्त्रे दं वपनं प्रेतवाहनं ॥ विदेशं गमनं चै
व न कुर्याद्विभिणीपतिः ॥ ८ ॥ क्षौरं निमित्तकं
कार्यं निषेधे पतति ध्रुवं ॥ पित्रोः प्रेतविधाने

(3)

ननदोषस्तत्र विद्यते ॥४॥ गगायां भास्करेक्षे
त्रेमातोपित्रो मते हनि ॥ आधाने यत्नकार्ये
च षट्क्षौरं च विधीयते ॥५॥ अथ तीर्थविधिः ॥
यस्मिन्काले च केन्यायां आगच्छति बृहस्प
तिः ॥ तत्काले सर्वदेवैश्चैवैति प्रभृति
स्तथा ॥१०॥ गीतवादिनस्तथा च नियोस
वपुरःसरैः ॥ विद्वत्पुरःसरं गंगा मागत
व्यंततः परं ॥११॥ प्रणम्य दंडवत्कृत्या गंगा
यै च ततः परं ॥ नमस्कृत्य महादेवी महादे

॥२॥

॥२॥

(3A)

वस्यरल्लभे॥ महातिबं महाभागे कृष्णदेवी नमोस्तु
ते॥ १२॥ कृष्ण-कृष्णगंगसंभूते जंतूनां पापना
शनी॥ नमस्तस्मै॥ हरितांश्रेष्ठे मम पापं विना
शया॥ १३॥ स्वर्गारोहपात्रोपायं महापुण्यत
रंगिणी॥ अधिकारं यथा निर्दिष्टं वेणी
नमाम्यहं॥ १४॥ दशनां तव पापघ्नी स्पर्श
नात्स्वर्गदायिनी॥ स्नानं मुक्तीदां पुण्यां कृष्ण
वेणी॥ १५॥ त्रैलोक्यचक्रधरा देवी नीलोत्पलदल
प्रभा॥ विलुप्तं कृतां देवी कृष्णवेणी॥ १६॥

(4)

कमंडलुधरांशांतांवनमाळाचरांक्षुभां॥ब्रह्मरूप
सुवर्णाभांकुल्लवेणी॥१०॥पवित्रात्यंतनिर्माल्यं
महापुण्याबुवाहिनी॥त्रैलोक्यपावनीगंगांकु
ल्ल॥११॥शांखंचक्रगयपद्मंधारिणीभवंगे
तुनुं॥त्रैलोक्यपावनीवशांकुल्ल॥१२॥दृष्ट्वा
जयजयत्कुड्यैःस्तुवतप्रणवंमुहुः॥यात्रयांस
हितस्नानैरर्चकायंविचक्षणेः॥२०॥ततोविद्वा
न्नमस्कृत्यविज्ञासि क्रियतेप्रभो॥भवंतःकु
रुतास्माकंप्रायश्चित्तमनुग्रही॥२१॥तेपिकुर्म

॥३॥

॥३॥

(५A)

इति ब्रह्मः स्तुतः संकल्प्यमाचरेत् ॥ तंथा ॥ एवं पुण ॥
पुण्यतिथौ ॥ प्रथमाश्रममारभ्य यत्किंचित्कल्पमां
कृतं ॥ किमिकीटादिह न नयद न्यत्प्राप्तिहिं सिर्ना
वेदान्नध्ययनं निंदावेदशास्त्रस्य विस्मृतिः ॥ माता
पित्रोरसुश्रूषा अवकाशकरणा तथा ॥ २१ ॥ गुरुश्रेष्ठ
स्य विप्राणां यत्किंचिदुक्तं कृतं ॥ अनृतालाप
नं किंचित्स्वकर्मपरिपालनं ॥ आदिकेकस्य चि
त्यागो नित्यनेमित्यकच्युतिः ॥ २२ ॥ अनाश्रमस्ति
तेत्यार्गेदेव शुश्रूषणादिकं ॥ इन्द्रियाभिरतिस्तेषु ना

(5)

॥४॥

नाजातीषुयाभावोत्त॥२४॥ प्राणि नोदृष्टं न दृष्टं वा
भिर्दृष्टप्रतिग्रहः॥ परकार्यं च ह स्पं परद्रव्योप
जीवनं॥२५॥ वागवातमापदष्टानां फलनिष्ठादिभ
क्षणं॥ आक्रियवित्रयो वृद्ध्याश्च वत्याहृषिकर्म
पां॥२६॥ वर्तमानं वृत्तिनं पं महापातकसंगतिः॥
नास्तिकत्वं सर्वधर्मे परधर्मे प्रयारतिः॥२७॥ अ
प्यप्रजनं प्रजापत्याप्यव्यतिक्रम आस्त्यादिदु
ष्यातकादिपातकं चातिपातकं॥२८॥ अनभ्यस्त
समभ्यस्तं स्तुत्रिचतुनः कृतिः॥ ज्ञानतो ज्ञानतो

॥४॥

(5A)

वापीकायिकं वाचिकं मया ॥ २९ ॥ मानसं त्रि
विधं पूर्वं प्रायश्चित्ते न नाशनं ॥ तस्य सर्व
स्य नाशार्थं ह्यहं यथायात्रयाधुना ॥ ३० ॥
पाणिग्रहणमाश्रयस्व कर्मपरिपाठने
॥ एवं मया धिह्यतः महापापाधिहि
भिक्षुचित्र ॥ ३१ ॥ वदितुं त्वं कृतं यानि मनो
वायौ कायकर्मभिः ॥ ३२ ॥ स्त्रीणां मयं विशेषः
इंद्रियाभिरतिः पुंसां नाना ज्ञातीषु या भवे
त् ॥ पातकादिभिषिदु चरणं निहितं क

(6)

॥५॥

रणकर्मकालादिक्रमकर्मलोपसंकलीकरणम
लीनीकरणजनितानिप्रकीर्णकानिदुष्टसंस
र्गजनितानिगुरुतत्त्वकारिपापानित्यापप
रिहारार्थतथागोविक्रयकन्याविक्रयनित्ती
विक्रयरसविक्रयपदव्यापहरणपरस्त्रीदा
सीवेश्यागमनअनुलोमनस्त्रीगमनप्रति
लोमजातिस्त्रीगमनअभक्षभक्षणअपे
द्यापानक्रयविक्रयमृदुसंसर्गजनितं
तांबूलचर्वणभृङ्गसंपकीर्णपानीयभक्षण

॥५॥

(6A)

प्रमादाद्वनस्यलास्रीसंपर्कान्नपानीयभक्षणज्ञाना
ज्ञानस्यैवग्रहणावेधसंबधान्नभक्षणबुद्धि
भुमबुद्धिभुमेनपूर्वकंब्रह्मद्वेषहतपरद्रोह
पुरान्नभोजनप्रोक्तद्वेषाजसस्यभाषण
लक्ष्मनृगंजरसंतंरुद्वेषाजसस्यभाषण
कधर्मकाळाविक्रमणान्नसंध्यापासना
तिक्रमणपरवर्तिनाविक्रमणपंचमहायज्ञा
तिक्रमणाननावर्णस्यष्टास्यष्टान्नपानी
यहृतसकळदोषनिवृत्यर्थं॥ तथा॥ मम
पापोपपापंव नानायोनीषुयहृतं॥ आत्माथ

(७)

॥ ६ ॥

वयस्यापंपरार्थे च यत्कृतं ॥ तीर्थेषु यत्कृतं पापं यत्कृतं
लेममना शय ॥ रागद्वेषादिजनितं पापद्रोहादि
यन्मया ॥ हिंसा निदानि जनितं भेददृष्ट्या तु य
त्कृतं ॥ देहाभिपापं न जपापं सर्वदा यन्मया कृतं ॥
भूतद्रव्यं च यत्पापं भाष्यं च यत्कृतं ॥ तस्माद्
शेषयन्मत्कृतं यत्पापं सर्वदा ॥ निःपापो
स्म्यधुना देवी प्रसादान्मया नान्यथा ॥ महापापो
पपाभ्यां नाना योनीषु यत्कृतं ॥ बाळभावादिय
स्यापं सर्वा वस्त्रा सु यत्कृतं ॥ १ ॥ कान्तक्रोधादिय
त्पापं लोभदंभेन यत्कृतं ॥ आहारजनितं पापं

॥ ६ ॥

(7A)

जीवहिं सारि यद्वृतं॥ कुटुंबार्थं कृतं पापं मायामो
हेनय कृतं॥ शुक्लमाद्रं च यस्यापंजनिता जानता कृ
तं॥ मनसा कर्मणा वाचा यत्पुं तु नया कृतं॥ त
स्माद शेषपापेभ्यः स्वाहिना त्वं वसर्वदा॥ प्राय
श्चित्तं कृतं गंगी प्रायश्चित्तं राहिय नतः॥ तावदुः
स्वभयं तावत् व्याधयस्तावदाश्रयः॥ यावन्न दृश्य
ते मातुष्टुंडि के कृल्लसंभवे॥ महापापोपपापाभ्यां
तावदेव भिभूयते॥ यावन्न स्नाति कृल्ले न नारि
णापापहारिणी सायत्नं निजा॥ इह जन्मनि पूर्वो

(8)

नं

॥७॥

स्मिन्मयायसुहृतं हृतं ॥ तत्सर्वं र्णतामास्तु हृतं
हृदेवी नमोस्तुते ॥ एतत्सकलं दोषपरिहारार्थं श्री
परमेश्वरजीत्यर्थं हृतं भागीरथीस्नानमहं क
रिष्ये ॥ इति संकल्प्य स्नानं कुर्यात् ॥ ॥ बृहस्पति
सुराध्यक्षसंबदेवनमः ॥ हृतः ॥ गृहाणाध्यं
मयादत्तं कं न्यच्छेत्तायं यासह ॥ इत्यध्यं ॥ स
द्यादिशिखरोपेतं श्री गौरी तु गंगामिनी ॥
हृतं हवेणी तु विख्यातं गृहाणाध्यं नमोस्तुते ॥
इति हृतं हृतं दत्त्वा ॥ ततः क्षौरं ससं हृतं सम्यक्
जीवंत्यजनकाहृतं ॥ कुर्यात्स्नानविधिं सम्यक् ॥

॥७॥

(8A)

नितं श्रद्धया न्वितः॥ क्षौरे कुर्यात् शयानिका निच
पानि ब्रह्म हत्यादि हतानि च॥ केशानां श्मश्रु
तिष्ठंति तस्मात् केशां वपाम्यहं॥ १॥ आत्मनः शुद्धि
कामो वा पितृणां तृप्ति हेतवः॥ वपनं कांश्चिदपि र
तीरे हं ह्यसुखं निधेयं॥ २॥ वपनं कारयित्वा भद्र
ति कास्मानं कुर्वति॥ समस्तमस्तपापक्षयार्थं
मृत्ति कास्मानं करोष्य॥ मृत्तिके हरि पापं य
न्मया दुष्कृतं हतं॥ त्वया हतं न पापं न सर्वपापैः
प्रमुच्यते॥ स्थोना एथि विभवा नक्षत्रा निवेशा
नी॥ यद्यनः शर्मस्तस्य प्रथमः॥ मृत्तिको गृहीया॥

षण्यंमस्तिकाजिह्वायाविवहामिते॥

(१)

अक्षीभ्यां तद्व्यागादिति मस्तिकास्नानं॥ अक्षीभ्यां
तेनाशिकोभ्यां कर्णाभ्यां चुबुकादधिप्रयक्ष्मं सौ
स्मादात्मनः स्तमिदं ब्रह्ममिह॥ ततः गोमयस्नानं॥
ममसमस्तपाप॥ कारिष्या॥ अगमय चरंतीनां मो
षधीनां वने वने॥ तस्मात्पुनः पत्नीनां पवित्रं
कायशोधनं॥ यन्मे॥ गोमयशोकांश्च पापं मे हर
शंकर॥ गोमयाद्वस्तेन शुभ्री गोमयाद्वस्तेन शु॥ ८॥
चिः॥ गोमहिमयस्नाया मापादतळमस्तकात्॥
सुस्नातः सर्वतीर्थेषु पूतः संवत्सरो भवेत्पुण्ड्रदयानं
न्यितरो गोमयं पीत्वा वस्यते नाजिदं परिवत्सरे वले॥
दीर्घायुत्वं मंगिरसो मो अस्तु प्रातिगृह्यभीतमा०

॥८॥

(१५)

एतैर्मंत्रैर्गोमयस्नानं कुर्यात्। अथ भस्मस्नानं कुर्यात्॥
मम समस्त पापं भस्मस्नानं करिष्ये॥ स्नात्वा कनक
कैलीर्थे प्रयागे यथैव दरी॥ तत्फलं सकलं देवी वि
भूतिस्नानमाचरेत्॥ हतस्नानतः स्नानं गंगास्ना
नं हतं भवेत्॥ सर्वपापविशुद्धौ हं विभूति तव दर्शना
त्॥ मानस्तोके तनये॥ भस्मस्नानं॥ ततः शुद्धस्ना
नं कुर्यात्॥ ततः हेमश्राद्धं अस्मिन् यत्नविधाय॥ गो
दानादिकुर्यात्॥ द्रव्यजपस्नानं मुहूर्तं कृत्वा॥ च
तुर्विधं प्रायश्चित्तं कृत्वा॥ पंचगव्यप्राशयेत्॥ गो
मूत्रं गोमयक्षीरं गोघृतं गोधूधिस्रुतां॥ पंचगव्य

(10)

विना नीया ब्रह्म हत्यादिकं महत् ॥ ततः दशदानानि
कुर्यात् ॥ गवां सप्तैश्वर्यं भुवनानि चतुर्दश ॥
यस्मात्तस्माच्चैवं मे स्याद्विह लोके परत्र च ॥ गामैवो
अग्रतः सुतुंगामैस्तुष्टतः ॥ गामैर्महयः सं
तु गवां मध्यवसाय्यहं ॥ इति गोदानं ॥ सर्वभूता ॥ १५ ॥
श्रवाणामिव राहपासमदत्ताः ॥ अनंतस्थैस्ते फल
दमतः शांतिं प्रयच्छन् ॥ १६ ॥ इति दानं ॥ तिळाः पाप
हराश्चैव विहो देहसमुद्भवः ॥ तिळदानादसंधे
मे पापं हरशतोद्भव ॥ १७ ॥ तिळदानं ॥ हिरण्यगर्भ ॥ १८ ॥
इति हिरण्यं ॥ कामधेनोः समुद्भूतं सर्वं कृतुषु संस्थितम् ॥

॥ १९ ॥

(७A) देवानामाज्यमाहात्मतः०॥५॥ इत्याज्यं॥ शीत
मातो ह्यसंत्राणालज्जायारक्षणं परं॥ देहाब्जं का
रणं वस्त्रमतः०॥६॥ धान्यकरोषि हातारमिह
लोके परत्र च॥ यस्मात्पुत्रो धान्यम०॥७॥
धान्यं॥ मनो ह्यवधुः साधु उद्धृतात्तं क
रामतः॥ प्रमत्तस्मात्पुत्रो ह्यमीदृस्वगुड
मुत्तमं॥८॥ गुडं॥ धान्यं गौर्धौ सु रौप्यं
पायप्रापतां न॥ रौप्यं देहवतं पुष्टिमरा०॥९॥ ७५
रौप्यं॥ सर्वस्य लवणं स्याद्द्राकपाकादि

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com